

Головною метою державно-правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я є поліпшення стану здоров'я людей, профілактика різноманітних захворювань, надання висококваліфікованої медичної допомоги, поліпшення якості життя і збереження генофонду українського народу.

Отже, для реалізації кожного громадянина свого невід'ємного права на охорону здоров'я необхідно здійснити цілий ряд державних заходів. Це і створення умов для формування та стимулювання здорового способу життя, і розвиток фізичної культури і спорту, удосконалення системи соціального та правового захисту медичних та фармацевтичних працівників та пацієнтів, вирішення проблем гігієни та безпеки праці, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, переорієнтацію охорони здоров'я на суттєве посилення заходів з попередження захворювань і безумовно збільшення державних асигнувань у сферу охорони здоров'я [2].

Економічна та політична криза, в якій перебуває наша держава, скрутне матеріальне становище більшості громадян України, недосконалий спосіб життя населення безумовно стримують реформування сфери охорони здоров'я, яка на сьогоднішній день дуже цього потребує. Оскільки саме поліпшення здоров'я населення і високі гарантії реалізації громадянами свого особистого немайнового права на охорону здоров'я є найкращим показником успішності функціонування держави.

Використана література:

1. Гладун З. С. Концептуальні засади державно-правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я населення / З. С. Гладун // Медичне право України: проблеми становлення та розвитку: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції 19-20.04.2007, м. Львів. – С. 73-79.
2. Дереза В. В. Соціальна і гуманітарна політика / В. В. Дереза. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2012. – 152 с.
3. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1996. – 80 с.
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 р. № 28018XII (з наступними змінами та доповненнями) // Відом. Верховної Ради України. – 1993. – № 4.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356 (з подальшими змінами та доповненнями).

Abstract

An article consider a right of health care, as an integral right of every person, describes it's meaning and the ways of realization on practice. Determinates the basic obstacles for implementation of the declared right and the ways of overcoming them.

Keywords: *state regulation, health, medical aid, health care, the right of health care, ability to work, realization of rights, sphere of health care.*

УДК 81'06/116

Зусва В. І.

МОВА ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ

У статті мова розглядається як об'єкт лінгвістичного аналізу і сучасних наукових досліджень.

Ключові слова: *мова, аналітична філософія, лінгвістика, лінгвістичний аналіз.*

Важливе місце в сучасних наукових дослідженнях посідають питання монолітності навчання і науково-дослідницької діяльності як процесів, які розгортаються на засадах єдності мислення й мови, мовлення та спілкування. З огляду на це невпинно зростає актуальність і потреба осмислення

мови як особливої реальності, продукту та інструменту існування людини в світі. Як зазначав свого часу Л. Вітгенштайн, на підставі структурної спорідненості висловлювання, опису і світу можна побудувати мову як ідеальну структуру, яка є спільною для висловлювання й реальної дійсності. І хоча увиразнені повсякденною мовою висловлювання здаються простими, наспраді вони виявляються часто складеними з атомарних висловлювань. Істинність або хибність таких висловлювань визначає валідні значення утворених з них складних висловлювань. Своєю чергою смисл складних висловлювань визначається через смисл їх елементів. А смисл атомарного висловлювання – це функція його елементів. Встановити смисл складних висловлювань можна, побудувавши для них таблиці істинності. Отже, з огляду на істину смисл таких висловлювань не залежить від їх фактичної цінності. Оскільки наділені смислом елементи простих висловлювань – суб'єкт і предикат – мають безпосереднє відношення до світу, структура простого висловлювання має відповідати структурі світу, а підпорядкування імені світу репрезентує те, що є значенням. “Фактично йдеться про те, що значення логічних імен – це простий предмет. Тобто предмет і є значенням. Важливим пунктом цієї частини теорії спільної структури є потреба в простих, непіддаваних аналізу предметах, які відображають відношення між мовою і світом. Ці прості предмети мають бути нерозкладаними. Вони – субстанція світу. Лише так можна звести засаду для певності мови” [3, с. 64].

Віддаючи належне прагненням логіків і філософів розробити ідеальну мову, яка б чітко й несуперечливо пояснювала все, що відбувається у світі, лінгвісти намагаються зосередитися переважно на вивченні природної мови. Бо саме її вони визнають засадничою і більш значущою порівняно з будь-якою ідеальною мовою, котра істотно збіднює розуміння явищ та процесів реальної дійсності. Під цим оглядом понині застосовується метод лінгвістичного аналізу, щоб “прояснити, що означають слова буденної мови, за яких умов здійснюється їхнє коректне вживання, як їхнє значення залежить від позамовних факторів (контексту)” [6, с. 136]. Заразом у сучасній аналітичній філософії активно застосовуються і такі методи, як ментальний експеримент, екстраполяція, концептуальний аналіз, конвергенція. “Розширення виражальних можливостей аналітичного методу мало на меті покращення результатів філософських досліджень, зокрема, й у площині проблеми свідомості” [6, с. 137].

Лінгвістичний поворот у пошуку шляхів для подальшого розвитку філософії мови відбувся завдяки дослідженням видатних логіків і математиків Г. Фреге, Б. Расела, Л. Вітгенштайна, Р. Карнапа та ін. І “якщо на засадах логічного позитивізму були створені праці з сучасної логіки, то на підставі лінгвістичної філософії сформувалася дослідницька програма теоретичної лінгвістики” [2].

Отже, як предмет аналітичній філософії мова спочатку розглядалася крізь призму структурного підходу, який стимулював побудову логічного синтаксису. Вважалося, що саме останній має забезпечити чіткий опис і розуміння емпіричної дійсності. Під цим оглядом особлива увага одночасно приділялася вивченню живих мов. Унаслідок такої зміни пізнавальних спрямувань розгортався аналіз мови з метою виявлення структури думки, досягнення виразного співвіднесення мови й реальності, чіткого розмежування значущих і порожніх висловлювань, осмислених і безглузвих фраз, фактів уживання мови в різних контекстах, прагматики мовлення тощо. Загалом, “у дуже схематичному плані можна сказати, що філософи першої генерації насамперед цікавилися синтаксичним аспектом мови, другої – прагматичним аспектом, і третьої □ аспектом семантичним; інакше можна було б сказати, що філософи першої генерації віддавали перевагу логіці, приділяючи менше уваги природним мовам, другої □ передусім вивчали мову повсякденну й оберталися спиною до логіки, а філософи третьої генерації нині намагаються логічно формалізувати природні мови (з ризиком пожертвувати задля цього єдністю логіки)” [5, с. 447].

Варто згадати з цього приводу й еволюцію поглядів Л. Вітгенштайна, який, створюючи концепцію “мовної гри”, усвідомив неможливість розгляду мови з позиції “безособової репрезентації світу”. У пізній період власної творчості філософ відкинув можливість побудови ідеальної мови і піддав сумніву тезу про неадекватність буденної мови для науки. Він не погоджувався з тим, що

штучно сконструйована мова науки описує факти в чітко визначений спосіб. А тому запропонував увиразнений у концепції “мовної гри” аналітико-філософський підхід до осмислення природи мови, який насамперед орієнтувався на виявлення її семантичних і прагматичних аспектів. Адже “мовна гра”, на його думку, є особливою діяльністю, на підставі якої за допомогою множини речень шляхом ствердження або заперечення описуються ознаки та властивості предметів. “В наших міркуваннях, – наголошував Л. Вітгенштайн, – не може бути нічого гіпотетичного. Всяке пояснення повинне зникнути, а його місце має заступити тільки опис. А той опис отримує своє світло, тобто, свою мету, від філософських проблем. Вони, звичайно, не емпіричні, їх розв’язують через ознайомлення з функціонуванням нашої мови, а саме: через ознайомлення з її функціонуванням всупереч нашій схильності розуміти його хибно. Проблеми розв’язують не через нагромодження нового досвіду, а через зіставлення давно відомого. Філософія є боротьбою проти запаморочення нашого розуму засобами нашої мови” [1, с. 137].

Саме тому, відкинувши традиційну метафізику, представники аналітичної філософії в подальшому зосередили основну увагу на вивченні повсякденного мовлення та природних мов. Зокрема, Г. Райл здійснив не тільки глибокий аналіз логічних можливостей застосування ментальних понять, але й розглянув тісну співзалежність ментальних процесів, поведінки людини і мовних засобів їх прояву. З його погляду, запроваджене Б. Раселом “розрізнення між істинністю і хибністю, з одного боку, і безглуздістю □з другого” [4] дозволило зрозуміти природу сучасного наукового пізнання й філософського осягнення світу. Як з’ясувалося, наукове дослідження орієнтоване розбіжністю між істинним і хибним знанням, а філософське □між сенсом і нісенітницею. До виникнення останньої часто призводять оманливі “підказки” мови. З метою їх виявлення та уникнення треба навчитися переформулювати висловлювання таким чином, щоб уміти чітко виявляти “форму фактів, яку досліджує філософія” [4]. Проте, всупереч логічній обґрунтованості, філософська аргументація не може вважатися доказовою. І не тільки тому, що вона не ґрунтується на засновках. Але й з огляду на те, що філософське знання увиразнюється переважно природною, неспеціалізованому мовою.

Водночас на відміну від лінгвістики, яка серед іншого зацікавлена й у вивченні вживання слів, філософія намагається переважно з’ясувати як і для чого, використовується мова. Як застерігав Дж. Остін, “можна справді твердити, що ми послуговуємося мовою для наших досліджень, що ми використовуємо її в більшості випадків. Принаймні я роблю саме так... Ми звичайно починаємо з того □і саме в цьому, я сказав би, специфіка нашого підходу, □що запитуємо себе, за яких обставин застосували б ми кожен вираз із тих, що їх ми інвентаризували. Ми маємо перед собою повний, але хаотичний список виразів усякого виду. В яких випадках ми використаємо той чи той? Іншими словами, багатство виразів, якими постачає нас мова, допомагає нам звернути свою увагу на розмаїття та багатство практичного досвіду. Мова править нам за посередника, який допомагає спостерігати живі явища, з яких складається наш досвід і які ми, без нього, навряд чи помітили б” [3, с. 460].

Тому, на думку Дж. Остіна, аналітична філософія повинна мати справу зі словами, щоб краще зрозуміти реальну дійсність. А реальними засобами її пізнання є вивчення мови і змісту висловлювань. З огляду на це представники аналітичної філософії й зосередили основну увагу на вивченні повсякденного мовлення та природних мов. А в дослідженнях лінгвістичної філософії розгорнувся пошук більш глибоких синтаксичних і семантичних структур увиразнення думки. Останнім часом у лінгвістиці звертається увага на необхідність повернення в мову і мовлення суб’єкта як психосоціального мовця, діалогічнаприрода якого, виявляється через розмовні відношення. Зокрема, в дослідженнях представників когнітивної і комунікативної лінгвістики функціонування мови аналізується як процес пізнавальної діяльності, яка ґрунтується на загальному когнітивному механізмі репрезентації і трансформації різної інформації про світ на знакових засадах.

Використана література:

1. Вітгенштайн Л. Філософські дослідження / Л. Вітгенштайн // Tractatus Logico-Philosophicus. Філософські дослідження. – К. : Основи, 1995. – С. 87-309.
2. Козлова М. С. Аналітична філософія [Електронний ресурс] / М. С. Козлова // Новая философская энциклопедия. – Режим доступа : <http://terme.ru/dictionary/879/word/analiticheskaja-filosofija>
3. Остин Дж. Л. Виступ у загальній дискусії / Дж. Л. Остин // Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки. – К. : Основи, 1998. – С. 459-461.
4. Райл Г. Поняття свідомості [Електронний ресурс] / Г. Райл. – Режим доступа : <http://psylib.org.ua/books/railg01/index.htm>
5. Росі Ж.-Ж. Аналітична філософія / Ж.-Ж. Росі // Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки. – К. : Основи, 1998. – С. 446-447.
6. Синиця А. Традиційна і сучасна аналітична філософія з погляду компаративістики / А. Синиця // Вісник Львівського університету. Серія: Філософські науки. – 2013. – Вип. 16. – С. 135-142.

Abstract

Structural and systemic analysis of language is important in its linguistic studies. Just as logic linguists and philosophers of his time sought to develop the perfect language that clearly and consistently explained to the world. In the analytical philosophy of language first seen in the light of the structural approach. He stimulated the construction of logical syntax, which would provide a clear description and understanding of empirical reality. A special emphasis on the study of living languages included identifying patterns of thought, achieving a clear correlation of language and reality, a clear distinction meaningful and meaningless phrases and more. Linguistics was more aimed at studying the use of words and analytic philosophy – mostly on how and why it is used. Based on these ideas of analytic philosophy unfolded speech acts research in theoretical linguistics.

Keywords: *language, analytical philosophy, linguistics, linguistic analysis.*

УДК211.133.1

Єленіна З. І.

ТЕРМІНИ ЯК МОВНИЙ ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ПОНЯТТЯ

Кожна область знання характеризується своїм колом найменувань, якими слід оволодіти кожному фахівцю. Підкреслюючи важливість найменувань, слід пам'ятати про терміни, які служать для точного визначення понять з області науки і техніки. Професійне знання термінології являється елементарною умовою точності самої мови.

Ключові слова: *термінологія, мовні кліше, професійна сфера, загальнонаукові терміни, вузькопрофесійні терміни, семантичне словотворення, внутрішньогалузева омонімія.*

Словниковий склад мови дає нам можливість для вираження тих чи інших понять та для точного визначення тих чи інших предметів: відсутність визначення відомого поняття являється однією з найбільших перешкод для його передачі в мові. Зазвичай ці перешкоди долаються шляхом створення нового слова чи запозичення слова з іншої мови. Таке поповнення лексики відбувається постійно, передаючи словами все те, що з'явилося і відклалося в суспільній свідомості.

Викладаючи будь-яку тему, в першу чергу необхідно мати запас найменувань понять, які входять в коло цієї теми. Це однаковою мірою відноситься як до тем побутового характеру, так і до тем спеціального чи наукового змісту. Зрозуміло, що для того, щоб професійно говорити про будівельні матеріали, зернові культури чи польові роботи, нам потрібно знати відповідну лексику, так само як, розкриваючи будь-яке питання з фізики чи граматики, ми повинні використовувати відповідні фізичні чи граматичні мовні кліше.